Toespraak Gouverneur bij de onthulling van het nieuwe portret van de Koning

19 september 2024

Het is een genoegen om in dit intieme gezelschap het nieuwe portret van de Koning voor het Gouverneurspaleis van Curaçao voor het eerst te mogen zien; en aan u te mogen tonen.

Dank aan de kunstenaar, Karel Buskes, voor zijn treffende werk en aan de galeriehouder, Lucas van Hasselt, die zo gastvrij zijn galerie beschikbaar stelt voor dit samenzijn.

Ruimhartig geef ik toe dat dit schilderij slechts een aanleiding, of misschien zelfs wel een “gezocht excuus”, is om u allen eens op een andere manier te treffen.

Mogelijk vraagt u zich af wat we met elkaar gemeen hebben en waarom we ons deze avond zo om een nieuw portret van onze Koning scharen?

Het antwoord ligt zo voor de hand; wat ons allen verbindt in ons dagelijks werk, maar ook daarbuiten, is nu juist de Koning; dat wil zeggen waar hij voor staat en wat hij vertegenwoordigt. De Koning voert immers de Regering van het Koninkrijk en van elk der landen, aldus het Statuut voor het Koninkrijk.

Op 15 december wordt op Curaçao, en dus ook in het Gouverneurspaleis, gevierd dat het statuut voor het Koninkrijk 70 jaar bestaat. Dat doen wij o.a. met een openstelling van het Paleis met de ge-herschikte galerij met de portretten van de oud-gouverneurs. Voor de enkeling onder ons die de indrukwekkende galerij van het paleis niet kent, licht ik dit toe:

Het Gouverneurspaleis biedt onderdak aan een galerij met portretten van de gouverneurs die sinds de afkondiging van het Koninkrijk der Nederlanden in 1815 in het Paleis hebben geresideerd. In de ontvangstruimte van het paleis, waar ook dit nieuwe portret van de Koning zal komen te hangen, waren tot voor kort nog de portretten van de laatste 11 gouverneurs opgenomen.

Op de komende Koninkrijksdag, of, zoals wij zeggen, “Statuut-dag”, zal door het herschikken van de schilderijen zichtbaar worden dat de positie, taken en verantwoordelijkheden van de gouverneurs in de afgelopen 200 jaar een grote

verandering hebben ondergaan. Toen Gouverneur-generaal Kikkert in 1815 aantrad als vertegenwoordiger van de Koning, waren de gouverneurs nog symbool van het Nederlandse koloniale gezag. Daarvoor waren er -zoals bekend- ook al koloniale gouverneurs, bijvoorbeeld ten tijde van De Republiek der Zeven Verenigde Nederlanden.

De beslissende verandering in de positie van de Gouverneur kreeg zijn beslag in het dekolonisatieproces dat via de Interimregeling van 1951 uitmondde in het Statuut van 1954. Daarmee werd er definitief afgerekend met de “koloniale Gouverneur”.

Eerst zijn er toen nog wel (2) “Hollandse” Gouverneurs aangesteld, maar die hebben - wellicht nog wat onwennig- al wel gefunctioneerd onder het regime van Statuut.

Vervolgens heeft in 1962 het Antilliaanse bestuur met het aantreden van Gouverneur Debrot voor het eerst een Antilliaans gezicht gekregen. Daarna zijn er nog vier Antilliaanse gouverneurs gevolgd. De laatste Gouverneur van de Nederlandse Antillen, Frits Goedgedrag, werd in 2010 tevens de eerste Gouverneur van het land Curaçao.

Aruba heeft sinds de verkrijging van de Status Aparte in 1986 een eigen gouverneur. En in 2010 heeft ook Sint Maarten, als autonoom land binnen het Koninkrijk, een eigen Gouverneur gekregen.

Wat al die jaren sinds 1815 onveranderd is gebleven, is dat de Gouverneur steeds de Kroon, de Koninkrijksregering, heeft vertegenwoordigd. In 1954 kwam daarbij dat de Gouverneur, als vertegenwoordiger van de Koning, ook het constitutionele hoofd van de regering van het land werd.

Wij hebben vanavond een primeur; of beter een voorvertoning. Want we mogen vanavond weliswaar al een blik werpen op het schilderij, de officiële onthulling van “*deze Willem”* zal over ruim 3 maanden, op Koninkrijksdag, in het Gouverneurspaleis in *Willemstad* plaatsvinden. Daarbij zal er ook aandacht worden besteed aan de achtergrond en betekenis van de herschikking van de portretten van de gouverneurs en zal duidelijk worden gemaakt dat dit niet

slechts een cosmetische, maar vooral ook een historische ingreep, zo u wil, *correctie*, betreft.

De breuk van de hedendaagse Gouverneur met de "koloniale Gouverneur" zal zichtbaar worden door het herschikken en verplaatsen van de portretten van de laatste koloniale gouverneurs van de ontvangsthal naar de portrettengalerij. In de ontvangsthal blijven dan de gouverneurs van de Nederlandse Antillen *én* van Curaçao, die op basis van het Statuut zijn aangesteld.

Dit lijkt misschien een kleinigheid voor deze Gouverneur, die hier in het Haagse o.a. bekend staat om haar "activisme" maar het afgelopen herdenkingsjaar slavernijverleden heeft duidelijk gemaakt dat nog niet iedereen volledig los is van de beelden van het verleden.

Daarom kunnen we niet duidelijk genoeg zijn over het feit dat we toch echt in nieuwe verhoudingen *met* en *naast* elkaar leven; en dat de vier landen op een uitermate unieke wijze hun autonomie met elkaar delen, binnen één Koninkrijk. Ik hoop daar, met deze toelichting op de herschikking van de portretten, een bijdrage aan te hebben geleverd.